

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

**دستورالعمل نحوه مدیریت
ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم
در روابط کارگزاری بانکی**

زمستان ۱۴۰۰

باسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

«دستورالعمل نحوه مدیریت ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

در روابط کارگزاری بانکی»

به استناد تبصره (۱) ماده (۹۲) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران و به منظور تبیین حداقل ضوابط و رویه‌های اجرایی مربوط به روابط کارگزاری بانکی برون مرزی، «دستورالعمل نحوه مدیریت ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در روابط کارگزاری بانکی» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌شود:

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح بکار می‌روند:

۱- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت وزیران و ابلاغی به موجب نامه شماره ۹۲۹۸۶/ت ۵۷۱۰۱ مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۲ معاون اول رئیس جمهور؛

۲- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۳- مرکز: مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی؛

۴- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می‌کند؛

۵- بانک فرعی: شخصیت حقوقی که تحت عنوان بانک در خارج از کشور به ثبت رسیده، در چارچوب اساسنامه و مقررات کشور میزبان به انجام عملیات بانکی مبادرت نموده و مؤسسه اعتباری، حداقل بر آن نفوذ مؤثر داشته باشد.

۶- واحد برون مرزی: دفتر نمایندگی و یا شعبه مؤسسه اعتباری در خارج از کشور جمهوری اسلامی ایران؛

۷- بانک خارجی: مؤسسه‌ای که تحت عنوان "بانک" در خارج از جمهوری اسلامی ایران تأسیس و تحت نظارت مرجع نظارت بانکی کشور متبوع خویش به کسب و کار بانکی اشتغال دارد.

۸- روابط کارگزاری بانکی: آرایه خدمات بانکی از سوی یک بانک (بانک کارگزار) به بانک دیگر (بانک درخواست کننده)؛

۹- بانک کارگزار: بانکی که نسبت به ارایه خدمات بانکی به بانک درخواست کننده در چارچوب روابط کارگزاری بانکی اقدام می نماید. در این دستورالعمل، هرگاه تکلیفی بر عهده بانک کارگزار قرار گرفته، مخاطب آن، مؤسسه اعتباری به عنوان بانک کارگزار می باشد و در این شرایط، بانک درخواست کننده در حکم بانک خارجی می باشد.

۱۰- بانک درخواست کننده: بانکی که در چارچوب روابط کارگزاری بانکی از خدمات بانکی ارایه شده توسط بانک کارگزار استفاده می نماید. در این دستورالعمل، هرگاه تکلیفی بر عهده بانک درخواست کننده قرار گرفته، مخاطب آن، مؤسسه اعتباری به عنوان بانک درخواست کننده می باشد و در این شرایط، بانک کارگزار در حکم بانک خارجی می باشد.

۱۱- فهرست تحریمی: فهرستی از مشخصات اشخاص حقیقی یا حقوقی مشمول تحریم های شورای امنیت سازمان ملل متحد موضوع قطعنامه شماره (۱۲۶۷) و قطعنامه های متعاقب آن و اشخاص مندرج در فهرست تحریم های جمهوری اسلامی ایران که توسط شورای عالی امنیت ملی براساس شرایط تعیین شده در قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم - مصوب ۱۳۹۴- و اصلاحات بعدی آن و با توجه به قطعنامه شماره (۱۳۷۳) شورای امنیت سازمان ملل متحد تعیین می شود.

۱۲- ارائه دهندگان خدمات انتقال وجوه یا ارزشی - Money or value transfer service providers
ارائه دهندگان خدمات مالی که مبادرت به پذیرش وجه نقد، چک، سایر ابزارهای پولی و یا سایر اشکال ذخیره ارزش نموده و معادل آن را به صورت وجه نقد و یا اشکال دیگر به ذینفع پرداخت می نمایند و برای آن از ابزارهایی مانند مکاتبه، پیام و انتقال استفاده می کنند و یا از طریق یک شبکه تسویه اقدام می نمایند. نقل و انتقالات انجام شده از این طریق می تواند با به کارگیری یک یا چند واسطه و پرداخت نهایی به شخص ثالث محقق شود و همچنین ممکن است از طریق به کارگیری روش های پرداخت نوین صورت پذیرد.

۱۳- مالک واقعی - Beneficial owner: هر شخص (اشخاص) حقیقی که دارای مالکیت نهایی است یا ارباب رجوع تحت کنترل مستقیم یا غیرمستقیم وی اقدام می نماید یا معامله و عملیات از طرف وی انجام شده است. همچنین شخص (اشخاص) حقیقی که بر یک شخص حقوقی کنترل مؤثر و نهایی دارد.

۱۴- حساب پرداختی Payable-through account: حساب کارگزاری که به طور مستقیم توسط مشتری بانک درخواست کننده و برای انجام معاملات مربوط به وی مورد استفاده قرار می گیرد.

۱۵- بانک آشیانه‌ای-Downstream (nested) bank: بانک دارای روابط کارگزاری بانکی با بانک

درخواست‌کننده است که به واسطه آن رابطه، از حساب کارگزاری بانک درخواست‌کننده نزد بانک کارگزار، برای ارائه خدمت به مشتریان خود استفاده می‌نماید.

۱۶- بانک پوسته‌ای-Shell bank: بانکی که حضور فیزیکی در قلمرویی که در آن مجوز گرفته و به ثبت

رسیده است، نداشته باشد و به هیچ گروه ارایه‌کننده خدمات مالی که تحت نظارت مؤثر و یکپارچه‌ای قرار دارد نیز وابسته نباشد. مدیریت و بدنه اصلی این قبیل بانک‌ها در قلمرو قضایی (کشورها و مناطق) دیگری مستقر است. یک بانک پوسته‌ای به جز یک نمایندگی ثبت شده، تشکیلات دیگری در کشوری که در آن به ثبت رسیده است، ندارد و نماینده آن فقط محلی را برای انجام امور حقوقی بانک مزبور در آن قلمرو قضایی (کشورها و مناطق) فراهم می‌آورد.

۱۷- ریسک باقی‌مانده-Residual risk: ریسک ناشی از بروز یک رویداد با در نظر گرفتن اثر

تمهیدات یا اقدامات کنترلی که به منظور کاهش تبعات یا احتمال وقوع رویداد مزبور به کار گرفته شده‌اند؛

فصل دوم- گستره شمول

ماده ۲- گستره شمول این دستورالعمل ناظر بر روابط کارگزاری بانکی برون مرزی مؤسسه اعتباری با بانک خارجی

است. روابط کارگزاری بین مؤسسات اعتباری در داخل کشور مشمول مقررات این دستورالعمل نمی‌باشد.

ماده ۳- انجام تراکنش‌های موردی و نیز تبادل رمز با بانک خارجی مشمول مقررات این دستورالعمل نمی‌باشد.

مؤسسه اعتباری که قصد انجام عملیات موضوع این ماده را دارد، باید حسب مورد رویه‌های شناسایی مقتضی را اعمال نموده و احتیاط‌های لازم را مدنظر قرار دهد.

ماده ۴- برقراری و ادامه روابط کارگزاری بانکی برون مرزی فیما بین بانک درخواست‌کننده و بانک کارگزار که عضو

یک گروه مالی واحد می‌باشند، تابع الزامات این دستورالعمل است.

فصل سوم- سیاست پذیرش رابطه کارگزاری بانکی

ماده ۵- به منظور برقراری روابط کارگزاری بانکی، هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است معیارهای مشخص

و شفاف‌ی را در قالب سیاست‌ها، رویه‌ها و فرآیندها تهیه، تنظیم و تصویب نماید. این الزامات به همراه سامانه‌های مرتبط با آن‌ها باید با لحاظداشت قوانین و مقررات مربوط، به ویژه قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و موارد مندرج در این دستورالعمل تهیه و تدوین گردند.

ماده ۶- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مسئول نظارت بر مدیریت ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در روابط کارگزاری بانکی می‌باشد و برای این منظور، موظف است از استقرار مدیریت ریسک اثربخش و تعیین مسئولیت‌های کارکنان مربوط در مؤسسه اعتباری در تعامل کاری با بانک کارگزار/بانک درخواست‌کننده، اطمینان حاصل نماید.

ماده ۷- واحدهای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) و حسابرسی داخلی مؤسسه اعتباری، مسئول ارزیابی و حصول اطمینان از انطباق روابط کارگزاری بانکی مؤسسه اعتباری با قوانین، مقررات و نیز الزامات این دستورالعمل می‌باشند. هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است تکالیف واحدهای مذکور را در شناسایی دقیق بانک درخواست‌کننده، ارزیابی ریسک پولشویی و تأمین مالی تروریسم، نظارت مستمر بر روابط کارگزاری بانکی، گزارش‌دهی معاملات و عملیات مشکوک و نیز ارزیابی اثربخشی سیاست‌ها، رویه‌ها، فرآیندها و سامانه‌های داخلی مرتبط، به طور شفاف تفکیک و به آن‌ها ابلاغ نماید.

ماده ۸- تصمیم برای پذیرش یا ادامه هر رابطه کارگزاری بانکی باید به تأیید مدیرعامل بانک کارگزار برسد. همچنین در مواردی که ریسک پولشویی و تأمین مالی تروریسم قابل توجهی در یک رابطه کارگزاری بانکی وجود دارد، مدیرعامل بانک کارگزار باید به طور منظم اقدامات لازم را برای کاهش ریسک انجام داده و نسبت به اتخاذ تصمیم برای ادامه رابطه یا پایان دادن به آن اقدام نماید.

ماده ۹- بانک کارگزار موظف است از برقراری یا ادامه روابط کارگزاری بانکی با بانک پوسترهای یا بانک درخواست‌کننده‌ای که با بانک پوسترهای در رابطه کارگزاری بانکی قرار دارد، خودداری نماید. برای این منظور، بانک کارگزار باید تکالیف مربوط به شناسایی بانک درخواست‌کننده را به نحوی اجرا و مدیریت نماید که از عدم وجود مشخصه‌های یک بانک پوسترهای در اطلاعات جمع‌آوری شده از بانک درخواست‌کننده، اطمینان حاصل نماید.

تبصره - بانک کارگزار موظف است در صورت اطلاع از رابطه کارگزاری بانکی با بانک‌های پوسترهای، مراتب را فوراً به بانک مرکزی اعلام نموده و در هر مورد، مطابق رویه اعلامی توسط آن بانک اقدام نماید.

ماده ۱۰- در صورت وصول درخواست برقراری رابطه کارگزاری بانکی از بانک‌های موجود در فهرست تحریمی، بانک کارگزار موظف است علاوه بر خودداری از پذیرش آن، مراتب را فوراً به مرکز و بانک مرکزی گزارش نماید.

تبصره - بانک کارگزار موظف است بلافاصله پس از دریافت فهرست تحریمی، نسبت به به‌روزرسانی فهرست پیشین اقدام و ترتیبات لازم را برای قطع رابطه کارگزاری با بانک‌های موجود در فهرست جدید اتخاذ و مراتب را به مرکز و بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۱۱- برقراری روابط کارگزاری بانکی توسط مؤسسه اعتباری، منوط به در اختیار داشتن اجازه نامه بانک مرکزی برای انجام مراحل دوم یا سوم عملیات ارزی، موضوع دستورالعمل نحوه صدور اجازه نامه عملیات ارزی مؤسسات اعتباری، مصوب بیست و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۵/۸/۲۳ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی می باشد.

فصل چهارم - وظایف و مسئولیت های بانک کارگزار

ماده ۱۲- بانک کارگزار موظف است پیش از برقراری روابط کارگزاری بانکی و به طور مستمر پس از ایجاد آن، نسبت به شناسایی و پایش مستمر بانک درخواست کننده در چارچوب رویکرد مبتنی بر ریسک اقدام نماید. در این خصوص، بانک کارگزار باید پس از جمع آوری اطلاعات کافی موضوع این دستورالعمل و تشکیل رخ نمای (پروفایل) ریسک در مورد بانک درخواست کننده، اقدام به شناسایی، ارزیابی و مدیریت ریسک های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در روابط کارگزاری بانکی مورد نظر نماید.

الف) جمع آوری، مستندسازی و تأیید اطلاعات بانک درخواست کننده

ماده ۱۳- حداقل اقلام اطلاعاتی لازم برای تشکیل رخ نمای (پروفایل) ریسک پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک درخواست کننده عبارتند از:

۱-۱۳- قوانین، مقررات و الزامات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم کشور یا حوزه قضایی بانک درخواست کننده؛

۲-۱۳- سیاست ها، رویه ها، فرآیندها و سامانه های مربوط به مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک درخواست کننده؛

۳-۱۳- ماهیت کسب و کار و بازار هدف بانک درخواست کننده؛

۴-۱۳- اطلاعات در خصوص گزارش های نظارتی و کنترلی با موضوع مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، از جمله گزارش حسابرسان مستقل؛

۵-۱۳- اطلاعات در خصوص وجود/عدم وجود سوابق مجازات های قانونی در موضوعات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم علیه بانک درخواست کننده؛

۶-۱۳- اطلاعات در مورد مدیریت و ساختار مالکیتی و کنترلی بانک درخواست کننده، اعم از اطلاعات هویتی هیأت مدیره، هیأت عامل، مالکان واقعی و احراز اشخاص دارای ریسک سیاسی از میان آن ها؛

۱۳-۷- اطلاعات در خصوص اعضای گروه مالی که بانک درخواست‌کننده به آن تعلق دارد و کشور و

حوزه قضایی که واحدهای برون مرزی، بانک فرعی و سایر واحدهای تابع گروه مالی در آن واقع اند؛

۱۳-۸- هدف یا اهداف بانک درخواست‌کننده از برقراری روابط کارگزاری با بانک کارگزار به همراه

جزئیات خدمات مورد تقاضا؛

۱۳-۹- اطلاعات در خصوص انواع خدمات و محصولات بانک درخواست‌کننده که به مشتریان آن بانک

ارائه می‌شود. به ویژه خدمات و محصولات با ریسک بالا نظیر خدمات بانکداری اختصاصی و حساب پرداختی؛

۱۳-۱۰- اطلاعات در خصوص نوع یا انواع مشتریان بانک درخواست‌کننده که مجاز به استفاده از حساب

کارگزاری آن بانک نزد بانک کارگزار می‌باشند، از جمله مشتریان با ریسک بالا نظیر «ارائه‌دهندگان

خدمات انتقال وجوه یا ارزش» یا «بانک‌های آشیانه‌ای».

ماده ۱۴- به منظور جمع‌آوری اطلاعات لازم برای تشکیل رخ‌نمای (پروفایل) ریسک پولشویی و تأمین مالی

تروریسم، بانک کارگزار باید نسبت به تهیه و تنظیم «پرسشنامه‌های مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در روابط کارگزاری بانکی» اقدام و برای خوداظهاری، به بانک درخواست‌کننده ارائه نماید.

تبصره- بانک کارگزار باید پرسشنامه‌های خود را متناسب با سطح ریسک‌های پولشویی و تأمین مالی

تروریسم طراحی نماید، به نحوی که بانک درخواست‌کننده دارای سطح ریسک بالاتر، ملزم به خوداظهاری اطلاعات دقیق‌تر، در چارچوب مفاد این دستورالعمل باشد.

ماده ۱۵- به منظور شناسایی ریسک برقراری روابط کارگزاری بانکی، بانک کارگزار موظف است علاوه بر اطلاعات

دریافتی از طریق پرسشنامه‌های خوداظهاری، از اطلاعات عمومی در دسترس، مانند اطلاعات مالی و نظارتی که بانک درخواست‌کننده به موجب مقررات کشور متبوع ملزم به افشای آن‌ها می‌باشد، استفاده نماید.

ماده ۱۶- بانک کارگزار باید مدارک و مستندات مربوط به ارقام اطلاعاتی رخ‌نمای (پروفایل) ریسک پولشویی و

تأمین مالی تروریسم را حسب مورد از بانک درخواست‌کننده یا مراجع ذی‌ربط دریافت و پس از تطبیق با پرسشنامه خوداظهاری بانک درخواست‌کننده یا اطلاعات عمومی افشاء شده، در سوابق مربوط نگهداری نماید.

ماده ۱۷- بانک کارگزار موظف است اطلاعات موجود در پرسشنامه خوداظهاری بانک درخواست‌کننده را حسب

مورد از منابع اطلاعاتی مستقل، قابل اتکاء و معتبری که در دسترس عموم قرار دارند، راستی‌آزمایی نماید. برخی از این منابع عبارتند از:

۱۷-۱- مرجع ثبت شرکت‌های کشور متبوع بانک درخواست‌کننده؛

۱۷-۲- مرجع صدور مجوز ثبت و یا فعالیت کشور متبوع بانک درخواست‌کننده؛

۱۷-۳- مرجع ثبت مالک واقعی در کشور متبوع بانک درخواست‌کننده؛

۱۷-۴- مرجع مربوط به مقررات‌گذاری و نظارت بر بانک درخواست‌کننده.

تبصره- چنانچه دسترسی به منابع اطلاعاتی فوق فراهم نباشد، بانک کارگزار می‌تواند به منظور

راستی‌آزمایی اطلاعات موضوع این ماده، حسب مورد از منابع و امکانات ذیل استفاده نماید:

۱- پایگاه‌های اطلاعاتی شرکت‌های معتبر ارائه دهنده اطلاعات شناسایی مشتریان در سطح بین‌المللی؛

۲- دریافت مدارکی از بانک درخواست‌کننده که به تأیید نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در کشور

متبوع بانک درخواست‌کننده یا نزدیک‌ترین نمایندگی جمهوری اسلامی ایران به کشور متبوع آن بانک

رسیده باشد.

ب) شناسایی و ارزیابی ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

ماده ۱۸- حداقل اقداماتی که بانک کارگزار باید برای شناسایی و ارزیابی ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین

مالی تروریسم در روابط کارگزاری بانکی مورد نظر قرار دهد، عبارتند از:

۱۸-۱- مراجعه به فهرست اسامی و مناطق پرخطر، موضوع ماده (۱۱) آیین‌نامه، به منظور بررسی ریسک

ناشی از کشور یا حوزه قضایی محل تابعیت یا محل فعالیت بانک درخواست‌کننده و اعضای گروه مالی

مرتبط با آن بانک؛

۱۸-۲- بررسی گزارش‌های ارزیابی کشورهای مربوط یا سایر اطلاعات منتشر شده توسط مراجع معتبر

بین‌المللی با موضوع ارزیابی میزان انطباق عملکرد آن کشورها با استانداردهای مبارزه با پولشویی و تأمین

مالی تروریسم؛

۱۸-۳- شرایط و کیفیت قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم حاکم بر کسب و

کار بانک درخواست‌کننده و نیز بررسی چگونگی اجرای آن‌ها، از طریق بررسی گزارش‌های نظارتی،

یادداشت‌های حساب‌برسان مستقل و سوابق احتمالی مجازات‌های قانونی مرتبط؛

۱۸-۴- بررسی سوابق مجازات‌های قانونی علیه بانک درخواست‌کننده در موضوعات پولشویی و تأمین

مالی تروریسم؛

۱۸-۵- بررسی ریسک‌های پولشویی و تأمین مالی تروریسم ناشی از ماهیت خدمات ارائه شده به بانک درخواست‌کننده؛

۱۸-۶- بررسی ریسک‌های پولشویی و تأمین مالی تروریسم ناشی از ساختار و شرایط مدیریت و مالکیت بانک درخواست‌کننده، مانند ظن وجود مالک (مالکان) واقعی شناسایی نشده یا وجود اشخاص دارای ریسک سیاسی در هیأت مدیره، هیأت عامل یا مالکان واقعی؛

۱۸-۷- بررسی وجود مشتریان با ریسک بالا نظیر «ارائه‌دهندگان خدمات انتقال وجوه یا ارزش» و «بانک‌های آشیانه‌ای» در مشتریان بانک درخواست‌کننده و شناسایی و ارزیابی ریسک‌های ناشی از ارائه خدمات کارگزاری به آن‌ها؛

۱۸-۸- حدود و چگونگی ارائه خدمات کارگزاری به مشتریان بانک درخواست‌کننده توسط آن بانک، به ویژه مشتریان با ریسک بالا؛

۱۸-۹- استفاده/عدم استفاده بانک درخواست‌کننده از راهبرد «حساب‌های پرداختی» و در صورت استفاده، بررسی کیفیت ارائه آن به اشخاص ثالث؛

۱۸-۱۰- شناخت ماهیت کسب و کار بانک درخواست‌کننده از طریق بررسی بازارهای هدف، کسب و کار مشتریان، کشورهای مقصد تجاری، روش ارائه (کانال)های خدمات و نظایر آن؛

۱۸-۱۱- شناخت و کسب آگاهی از حسن شهرت بانک درخواست‌کننده.

ماده ۱۹- چنانچه بانک درخواست‌کننده قصد استفاده از حساب کارگزاری برای ارائه خدمات به «ارائه‌دهندگان خدمات انتقال وجوه یا ارزش» و «بانک‌های آشیانه‌ای» را داشته باشد، بانک کارگزار باید به منظور شناسایی و ارزیابی ریسک‌های پولشویی و تأمین مالی تروریسم مرتبط با آن مشتریان، عوامل زیر را مدنظر قرار دهد:

۱۹-۱- تعداد مشتریان مزبور که بانک درخواست‌کننده از محل حساب کارگزاری، به آن‌ها خدمات بانکی ارائه می‌نماید؛

۱۹-۲- حوزه قضایی و کشور محل استقرار آن‌ها و انطباق آن با حوزه قضایی و کشور محل استقرار بانک درخواست‌کننده؛

۱۹-۳- شرایط و کیفیت سیاست‌های مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم آن‌ها براساس اطلاعات عمومی در دسترس؛

۱۹-۴- بررسی انواع خدماتی که بانک درخواست‌کننده به آن‌ها ارائه می‌دهد؛

۱۹-۵- مدت زمان رابطه بین بانک درخواست کننده با مشتریان مزبور از حیث شناخت میزان توانایی

بانک درخواست کننده برای درک مناسب از ریسک‌های پولشویی و تأمین مالی تروریسم مرتبط؛

۱۹-۶- شرایط و کیفیت اقدامات بانک درخواست کننده از حیث میزان شناخت آن بانک از نحوه اعمال

کنترل‌های مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم توسط مشتریان مزبور؛

ماده ۲۰- به منظور شناسایی و ارزیابی ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، بانک کارگزار موظف

است ریسک‌های ناشی از هر رابطه کارگزاری بانکی را به صورت مجزا و براساس مشخصه‌های مربوط به همان

بانک شناسایی و ارزیابی نماید. استفاده از مدل و منطق واحد برای ارزیابی ریسک‌های مذکور مجاز نمی‌باشد.

پ) مدیریت و کاهش ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

ماده ۲۱- به منظور مدیریت و کاهش ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در روابط کارگزاری

بانکی، بانک کارگزار موظف است علاوه بر اتکاء به کیفیت و میزان اثربخشی اقداماتی که بانک درخواست کننده

انجام می‌دهد، برنامه‌های مستمری برای بهبود آن اقدامات طراحی و اجرا نماید. همچنین بانک کارگزار باید با

ایجاد سازوکار لازم، نسبت به مدیریت و کاهش ریسک باقی مانده اقدام نماید.

ماده ۲۲- بانک کارگزار موظف است پیش از ارائه خدمات کارگزاری، نسبت به تهیه و تنظیم قرارداد روابط

کارگزاری بانکی اقدام نموده و برای تأیید و امضاء مدیرعامل بانک درخواست کننده، به آن بانک ارسال نماید.

قرارداد روابط کارگزاری بانکی باید با لحاظداشت سطح ریسک بانک درخواست کننده تنظیم شود و حداقل شامل

الزامات زیر باشد:

۲۲-۱- کسب اطمینان از اعمال رویه‌های شناسایی مقتضی مشتریان توسط بانک درخواست کننده؛

۲۲-۲- کسب اطمینان از اجرای کنترل‌های مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم توسط بانک

درخواست کننده؛

۲۲-۳- الزام به تعیین خدمات و محصولات قابل ارائه در قالب روابط کارگزاری بانکی با بانک

درخواست کننده و اخذ تعهد از پایبندی بانک درخواست کننده به رعایت حدود آن؛

۲۲-۴- تعیین مسئولیت‌های بانک درخواست کننده در قبال تطبیق با الزامات مبارزه با پولشویی و تأمین

مالی تروریسم؛

۲۲-۵- تعهد بانک درخواست کننده به معرفی انواع مشتریان استفاده کننده از امکانات حساب کارگزاری

و تبیین ضوابط مربوط از جمله حدود، شرایط و کنترل‌های داخلی قابل اعمال؛

۲۲-۶- تعیین شرایط و محدودیت‌های احتمالی موردنظر بانک کارگزار در استفاده از حساب کارگزاری.

ماده ۲۳- بانک کارگزار موظف است روابط کارگزاری بانکی خود با بانک درخواست کننده را مورد پایش مستمر قرار دهد. برای این منظور، بانک کارگزار باید:

۲۳-۱- اطلاعات موجود در رخ‌نمای (پروفایل) ریسک بانک درخواست‌کننده را متناسب با میزان ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، حداقل هر یک‌سال به‌روزرسانی نماید. چنانچه در هنگام به‌روزرسانی اطلاعات مذکور، مشخص شود که اطلاعات بانک درخواست‌کننده تغییر یافته، بانک کارگزار باید ریسک ناشی از ادامه روابط کارگزاری بانکی را مجدداً ارزیابی نموده و اقدامات بعدی را بر مبنای سطح ریسک جدید صورت دهد.

تبصره ۱- بانک کارگزار موظف است در صورت مواجهه با مواردی نظیر وجود اخبار پولشویی در رابطه با بانک درخواست‌کننده که منجر به ایجاد تغییرات اساسی در رخ‌نمای (پروفایل) ریسک آن بانک می‌شود، فوراً نسبت به به‌روزرسانی رخ‌نمای (پروفایل) ریسک بانک درخواست‌کننده اقدام نماید.

۲۳-۲- با ایجاد سازوکار لازم در سامانه‌های پرداخت خود، از انجام آن دسته از نقل و انتقالات الکترونیکی که فرستنده یا دریافت‌کننده آن یکی از اشخاص موجود در فهرست تحریمی است، به صورت سامانه‌ای جلوگیری و گزارش آن را برای مرکز ارسال کند.

۲۳-۳- متناسب با سطح ریسک ناشی از روابط کارگزاری بانکی با بانک درخواست‌کننده، از سامانه‌ها، ابزارها و امکانات کافی برای پایش کلیه تراکنش‌های بانک درخواست‌کننده استفاده و در صورت لزوم، اطلاعات تکمیلی از آن بانک درخواست نماید.

تبصره ۲- چنانچه بانک درخواست‌کننده اطلاعات تکمیلی موردانتظار بانک کارگزار را در موعد مقتضی ارائه ننماید، بانک کارگزار موظف است علاوه بر ارسال گزارش معاملات و عملیات مشکوک به مرکز، رخ‌نمای (پروفایل) ریسک بانک درخواست‌کننده را با لحاظداشت عملکرد آن بانک مورد بازنگری قرار دهد.

۲۳-۴- کیفیت اطلاعات ارائه شده در پیام‌های پرداخت دریافتی از بانک درخواست‌کننده را بررسی و از انطباق آن با مقررات مباره با پولشویی و تأمین مالی تروریسم اطمینان حاصل نماید.

۲۳-۵- کلیه دستور پرداخت‌های دریافتی از بانک درخواست‌کننده را در تطابق با رخ‌نمای (پروفایل) آن بانک و نیز الگوی تراکنش‌ها و عملیات قبلی آن بانک مورد بررسی قرار دهد.

۲۳-۶- هرگونه انحراف از الزامات و قرارداد روابط کارگزاری بانکی را شناسایی و علاوه بر تحقیق، بررسی و اتخاذ تدابیر لازم در خصوص آن، مراتب را به بانک مرکزی و همچنین در صورت ظن به پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم، در قالب گزارش معاملات و عملیات مشکوک به مرکز گزارش کند.

تبصره ۳- چنانچه ریسک برقراری روابط کارگزاری بانکی با بانک درخواست‌کننده بالا ارزیابی شده باشد، بانک کارگزار موظف است اقدامات (۲۳-۵) و (۲۳-۶) را به صورت نظارت در لحظه، به نحوی اجرا نماید که کارسازی هرگونه دستور پرداخت منوط به رفع ابهامات ایجاد شده باشد.

ماده ۲۴- بانک کارگزار موظف است تدابیر کافی برای مدیریت ریسک ناشی از تراکنش یا عملیات غیرمعمول که مربوط به مشتری بانک درخواست‌کننده می‌باشد، اتخاذ نماید. در قالب تدابیر اتخاذ شده، بانک کارگزار می‌تواند با لحاظداشت سطح ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، مراتب را جهت اخذ اطلاعات تکمیلی به بانک درخواست‌کننده منعکس و حسب مورد اطلاعات و مستندات ذیل را مطالبه نماید:

۲۴-۱- طول دوره (مدت زمان) تعامل کاری بانک درخواست‌کننده با مشتری مورد نظر؛

۲۴-۲- ارزیابی بانک درخواست‌کننده از سطح ریسک تعامل کاری با مشتری مورد نظر؛

۲۴-۳- اطلاعات مربوط به ماهیت، هدف و میزان فعالیت مشتری مورد نظر طی دوره برقراری تعامل کاری وی با بانک درخواست‌کننده، از جمله نوع حساب بانکی وی نزد بانک درخواست‌کننده (شخصی، تجاری)؛

۲۴-۴- اطلاعات هویتی مالک یا مالکان واقعی وی و یا شرکت اصلی مشتری موردنظر (در صورت وجود)؛

۲۴-۵- منشاء و منابع وجوه مشتری موردنظر؛

۲۴-۶- میزان مطابقت سابقه تراکنش‌ها و معاملات مشتری مورد نظر با رخ‌نمای (پروفایل) وی نزد بانک درخواست‌کننده یا با سایر اطلاعات موجود نزد بانک درخواست‌کننده؛

۲۴-۷- ارزیابی بانک درخواست‌کننده در خصوص منطبق معامله و ماهیت رابطه بین مشتری موردنظر و طرف معامله حاضر؛

۲۴-۸- ارزیابی بانک درخواست‌کننده در خصوص وابستگی احتمالی مشتری مورد نظر به شخص یا اشخاص ثالث افشاء نشده؛

۲۴-۹- اطلاعات تکمیلی در مورد کالاها یا خدمات مبادله شده توسط مشتری مورد نظر و اشخاص

ثالث؛ (اطلاعاتی که مستقیماً در جزئیات اسناد معامله در دسترس بانک کارگزار نمی‌باشد).

۲۴-۱۰- حوزه قضایی و محل اقامت قانونی مشتری مورد نظر و سایر طرفین تراکنش یا عملیات

مشکوک.

ماده ۲۵- به منظور پیشگیری از اعمال ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های غیرالزامی توسط بانک کارگزار، بهبود

اقدامات بانک درخواست‌کننده، آگاهی از محتوای دقیق سیاست‌ها و رویه‌های مبارزه با پولشویی و تأمین مالی

تروریسم بانک کارگزار و نیز ایجاد درک مناسب از تهدیدهای جدید و نوظهور در رابطه کارگزاری بانکی، بانک

کارگزار موظف است برنامه‌ای برای تعامل مستمر با بانک درخواست‌کننده تنظیم و به وی اعلام نماید. مطابق این

برنامه، طرفین رابطه کارگزاری بانکی با روش‌های مقتضی به طرح و بررسی آخرین اقدامات به عمل آمده برای

مدیریت و کاهش ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در روابط کارگزاری بانکی پرداخته و نتایج

را در سوابق نگهداری می‌نمایند.

ماده ۲۶- چنانچه بانک درخواست‌کننده قصد استفاده از راهبرد «حساب‌های پرداختی» برای برخی از مشتریان

خود را داشته باشد، بانک کارگزار باید اطمینان یابد که بانک درخواست‌کننده:

۲۶-۱- وظایف مربوط به شناسایی ارباب رجوع را در مورد مشتریانی که دسترسی مستقیم به

حساب‌های بانک کارگزار دارند، اعمال می‌کند؛

۲۶-۲- قادر است در صورت درخواست بانک کارگزار، اطلاعات اخذشده از ارباب رجوع در فرایند

شناسایی را در اختیار آن بانک قرار دهد.

ماده ۲۷- مؤسسه اعتباری که اقدام به ارائه خدمات کارگزاری از طریق چند نهاد متعلق به گروه مالی خود به یک

بانک درخواست‌کننده می‌نماید، موظف است از تطابق ارزیابی ریسک توسط نهادهای مختلف گروه با سیاست جامع

ارزیابی ریسک در سطح مؤسسه اعتباری، اطمینان حاصل نماید. همچنین مؤسسه اعتباری باید عملیات پایش

رابطه کارگزاری بانکی با بانک درخواست‌کننده را، به ویژه در موارد با ریسک بالا، بین نهادهای خود هماهنگ نموده

و از وجود سازوکارهای مناسب برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات در داخل گروه اطمینان یابد.

ماده ۲۸- بانک کارگزار موظف است در فرآیند شناسایی، ارزیابی و مدیریت ریسک‌های مرتبط با پولشویی و

تأمین مالی تروریسم در روابط کارگزاری بانکی، از کارکنان با تجربه کافی استفاده نماید. همچنین بانک کارگزار

باید برنامه‌های مستمری را برای آموزش و توانمندسازی کارکنان خود در این زمینه طراحی و اجرا نماید.

ت) مدیریت ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در موارد با ریسک بالاتر

ماده ۲۹- بانک کارگزار موظف است در سیاست‌ها و رویه‌های داخلی خود، تدابیر مناسبی را برای روابط کارگزاری بانکی با ریسک بالاتر نظیر؛ وجود اخبار منفی رسانه‌ای علیه بانک درخواست‌کننده یا مالک (مالکان) واقعی وی، قرارگرفتن نام هیأت مدیره، هیأت عامل یا مالک (مالکان) واقعی بانک درخواست‌کننده در فهرست تحریمی، ایجاد سوابق محکومیت بانک درخواست‌کننده در زمینه پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم، مواجهه با تراکنش‌هایی که امکان مدیریت ریسک از آن‌ها سلب شده؛ اتخاذ نماید. برخی از این تدابیر عبارتند از:

۱-۲۹- امتناع از پذیرش تراکنش‌های مربوط؛

۲-۲۹- ارسال گزارش معاملات و عملیات مشکوک به مرکز؛

۳-۲۹- قطع ارائه برخی از خدمات یا محصولات تا زمان تعیین تکلیف عوامل موجد ریسک بالا؛

۴-۲۹- قطع کامل رابطه کارگزاری بانکی.

تبصره ۵- بانک کارگزار باید سازوکار سامانه‌ای لازم را برای سرند اخبار منفی رسانه‌ای داخلی و بین‌المللی به نحوی تهیه و تنظیم نماید که هرگونه اخبار منفی رسانه‌ای در رابطه با بانک درخواست‌کننده با قید فوریت به واحدهای ذی‌ربط در بانک کارگزار گزارش شود.

ماده ۳۰- بانک کارگزار باید سیاست‌ها، رویه‌ها و تدابیر خود در مواجهه با رابطه کارگزاری بانکی با ریسک بالاتر را به همراه اقدامات مورد انتظار جهت لغو اعمال تدابیر احتیاطی، به مدیرعامل بانک درخواست‌کننده مربوط، منعکس نماید.

فصل پنجم - وظایف و مسئولیت‌های بانک در خواست‌کننده

ماده ۳۱- پس از ایجاد رابطه کارگزاری بانکی، چنانچه بانک درخواست‌کننده قصد پذیرش دستور پرداخت از بانک کارگزار در قالب افتتاح حساب متقابل یا از طریق بستنکار نمودن حساب خود نزد بانک کارگزار یا سایر بانک‌ها را داشته باشد، موظف است پیش از ارائه خدمات مذکور، نسبت به انجام وظایف و مسئولیت‌های بانک کارگزار، موضوع فصل چهارم این دستورالعمل، اقدام نماید.

ماده ۳۲- بانک درخواست‌کننده موظف است کلیه مشتریانی که قصد استفاده از خدمات و محصولات آن بانک مبتنی بر حساب‌های کارگزاری را دارند، مطابق با آیین‌نامه، مشمول رویه‌های شناسایی مضاعف قرار دهد.

ماده ۳۳- بانک درخواست‌کننده موظف است در اجرای رویه‌های شناسایی با رویکرد مبتنی بر ریسک توسط بانک کارگزار و نیز ارائه اطلاعات تکمیلی در خصوص تراکنش‌ها و عملیات مربوط به روابط کارگزاری بانکی، همکاری لازم را در چارچوب قوانین و مقررات مربوط، از جمله ضوابط اعلامی از سوی شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم و الزامات این دستورالعمل، با بانک کارگزار به عمل آورد.

فصل ششم- نگهداری سوابق و اطلاعات

ماده ۳۴- مؤسسه اعتباری موظف است کلیه سوابق مربوط به هر رابطه کارگزاری بانکی را به مدت ۱۰ سال و به‌گونه‌ای نگهداری نماید که در صورت درخواست مراجع ذیصلاح، امکان ارائه این موارد به فوریت وجود داشته باشد. در هر حال، مؤسسه اعتباری باید ترتیباتی را اتخاذ نماید که کلیه سوابق موضوع این ماده حداقل به مدت پنج (۵) سال پس از پایان هر رابطه کارگزاری بانکی نگهداری شود.

«دستورالعمل نحوه مدیریت ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در روابط کارگزاری بانکی» در (۳۴) ماده و (۸) تبصره در سی و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۰۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری به تصویب رسید و پس از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا بوده و از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این مصوبه، کلیه ضوابط و مقررات مغایر با آن منسوخ می‌گردند.